

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นบทสรุปของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลของการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ โดยจะนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ที่มีต่อเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ที่มีต่อเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ในภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ควรมีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงเนื้อหาของข้อพิจารณา ส่วนศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมีเนื้อหาครอบคลุมคืออยู่แล้ว เหมาะสมที่จะใช้ประเมินมาตรฐานโรงเรียน

2. โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานหมวดงานวิชาการ มีความสำคัญมากถึงมากที่สุดที่จะใช้การประเมินมาตรฐานโรงเรียน โดยเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด มี 3 เกณฑ์คือ (1) การจัดให้มีเอกสารปฏิบัติงานวิชาการ (2) การจัดให้มีแผนงาน/โครงการงานวิชาการและปฏิทินปฏิบัติงาน และ(3) การจัดครูปฏิบัติ การสอนโดยคำนึงถึงคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ส่วนเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่

ในระดับมาก มี 7 เกณฑ์คือ (1) ครูเตรียมการสอน แผนการสอน โดยสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (2) จัดให้มีการประเมินผลการเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด (3) การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน (4) มีข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ (5) จัดกิจกรรมการเรียนสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (6) มีการจัดให้ครูประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองในด้านการเรียนการสอน และ (7) สื่อการเรียนการสอน

3. โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานหมวดงานกิจการนักเรียน มีความสำคัญมากถึงมากที่สุดที่จะใช้การประเมินมาตรฐานโรงเรียน โดยเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด มี 2 เกณฑ์คือ (1) การจัดบริการอาหารกลางวัน และ (2) การจัดกิจกรรมห้องสมุด ส่วนเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก มี 3 เกณฑ์คือ (1) การจัดบริการแนะแนว (2) การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และ(3) การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

4. โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานหมวดงานธุรการ การเงิน และพัสดุ มีความสำคัญมากที่สุดที่จะใช้การประเมินมาตรฐานโรงเรียน ซึ่งได้แก่ (1) มีการบริหารการเงินและบัญชีถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ (2) มีการบริหารงานสารบรรณถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน (3) มีการบริหารงานพัสดุ ครุภัณฑ์ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ และ(4) มีแผนงาน โครงการ และปฏิทินปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานธุรการ

5. โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานหมวดงานบุคลากร มีความสำคัญมากถึงมากที่สุดที่จะใช้การประเมินมาตรฐานโรงเรียน โดยเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด มี 7 เกณฑ์คือ (1) มีการจัดบุคลากรได้เหมาะสมกับงาน (2) มีแผนภูมิการบริหารงานบุคคล (3) จัดให้มีการปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการ (4) มีการมอบหมายสั่งการ แจ้ง หรือแนะนำให้บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายต่าง ๆ (5) มีการบำรุงขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียน (6) จัดให้มีการนิเทศงานแก่บุคลากรในโรงเรียนทุกด้าน และ(7) มีแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ส่วนเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก มี 2 เกณฑ์คือ (1) มีการติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และ(2) จัดให้มีการสัมมนาเปลี่ยนความคิดเห็น

6. โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานหมวดงาน อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญมากถึงมากที่สุดที่จะใช้การประเมินมาตรฐาน โรงเรียน โดยเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด มี 8 เกณฑ์คือ (1) จัดอุปกรณ์ ประจำโรงเรียน ห้องเรียนและห้องสนับสนุนการเรียนการสอนอื่น ๆ ได้ถูกต้อง เหมาะสม สะดวกต่อการใช้งาน (2) โรงอาหาร ห้องประชุม หรือสถานที่รับประทานอาหาร สถานที่ประชุมนักเรียน จัดได้เหมาะสม (3) จัดทำผังบริเวณและอาคารต่าง ๆ เต็มรูป (4) อาคารเรียน ได้รับการดูแลและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี (5) การจัดบรรยากาศในห้องเรียนได้ถูกต้องเหมาะสม กับกิจกรรมการเรียนการสอน (6) มีโครงการหรือแผนพัฒนาอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม (7) บริเวณโรงเรียนได้รับการดูแลตกแต่งอย่างเหมาะสม และ (8) บริเวณภายในโรงเรียนถูก สุขลักษณะ ส่วนเกณฑ์ที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก มี 4 เกณฑ์คือ (1) จัดสถานที่ทำงาน ได้ถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของงาน และสภาพของโรงเรียน (2) ที่ปีสสาวะและส้วม ชาย-หญิง แยกเป็นสัดส่วน สะอาด (3) จัดห้องหรือบริเวณที่สนับสนุนการสอนได้เหมาะสม และ(4) โรงฝึกงานหรือสถานที่ฝึกงานอยู่ในสภาพใช้การได้ดี

7. โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐานหมวดงาน ความสัมพันธ์กับชุมชน มีความสำคัญมากที่สุดที่จะใช้การประเมินมาตรฐานโรงเรียน ซึ่งได้แก่ (1) มีกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สถาบัน หรือหน่วยงานอื่น ๆ (2) มีการให้บริการ แก่ชุมชน (3) จัดให้มีแผนงาน โครงการในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน และ(4) จัดให้บุคคล ในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ที่มีต่อเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ควรปรับปรุงข้อพิจารณาเพื่อให้เกณฑ์มีความเหมาะสม ยิ่งขึ้น ส่วนศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า เกณฑ์มีความครอบคลุม เหมาะสมที่จะใช้ประเมิน

มาตรฐานโรงเรียน ซึ่งเป็นความเห็นที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นนี้น่าจะเป็นเพราะการพิจารณาเกณฑ์ในมุมมองที่แตกต่างกันกล่าวคือ ศึกษานิเทศก์เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติในด้านแนวนโยบาย การติดตาม ดูแล และประสานงานระหว่างสำนักการศึกษา กับโรงเรียน เป็นผู้นำแนวนโยบาย เกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมาให้โรงเรียนปฏิบัติ และเป็นผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียน ในฐานะกรรมการระดับศูนย์วิชาการเขต จึงมองเกณฑ์ในลักษณะของโครงสร้างและนโยบายที่โรงเรียนพึงปฏิบัติ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลุ่มผู้ที่จะต้องนำเกณฑ์ไปปฏิบัติ จึงมองเกณฑ์ ในด้านปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติตามเกณฑ์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จึงมีความเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงเกณฑ์ในส่วนของข้อพิจารณา ซึ่งอาจไม่เหมาะสมหรือยากต่อการปฏิบัติที่จะทำให้ผลการประเมินไม่ผ่าน ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ การที่ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าควรปรับปรุงในส่วนของข้อพิจารณานั้นเป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น จึงน่าจะเชื่อได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยในส่วนของโครงสร้างตัวเกณฑ์ว่ามีความครอบคลุม เพียงแต่ต้องการให้มีการปรับปรุงในรายละเอียดให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

2. เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมวดงานวิชาการ มีความครอบคลุม กล่าวคือ เนื้อหาของเกณฑ์ประกอบด้วยงานแผนงานวิชาการ ได้แก่ การจัดทำแผน/โครงการงานวิชาการ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน การติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการ งานหลักสูตรและการสอน ได้แก่ การเตรียมหลักสูตร แผนการสอน กำหนดการสอน คู่มือครู งานการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำรายสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน การจัดทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอน งานการนิเทศงานวิชาการ ได้แก่ การจัดทำโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การปฏิบัติงานตามโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การประเมินพฤติกรรมการสอน งานการประเมินผลการเรียน ได้แก่ การจัดทำแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน การนำผลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และงานข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ ได้แก่ สถิติความรู้ความสามารถและประสพการณ์ของครู สถิติระดับผลการเรียนรายกลุ่มวิชา สถิติข้อมูลการเลื่อนชั้น/ซ้ำชั้น สถิติข้อมูลจำนวนครู นักเรียน ข้อมูลการมาเรียนของนักเรียน เป็นต้น ซึ่งงานวิชาการดังกล่าว มีความสอดคล้องกับที่กิติมา ปรีดีดิลก (2532: 57-58) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายงานด้านวิชาการว่าแบ่งออกได้เป็น 6 ประการใหญ่ ๆ คือ (1) แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ

(2) หลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย หลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอน (3) การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยงาน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด (4) สื่อการสอน (5) การปรับปรุงการเรียนการสอน ประกอบด้วย การนิเทศการสอน การฝึกอบรม (6) การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535: 17-19) ซึ่งกล่าวไว้ว่าขอบข่ายงานวิชาการ ประกอบด้วย การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน บันทึกการสอน การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกงาน การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด การนิเทศการสอน และการวัดและประเมินผล

จึงเห็นได้ว่า เกณฑ์มาตรฐานหมวดงานวิชาการมีความครอบคลุมตามขอบข่ายงานทางด้านวิชาการ สำหรับในรายละเอียดของเกณฑ์มีผู้เสนอให้มีการปรับเกณฑ์ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ในเรื่องของการเตรียมการสอน แผนการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานข้อ 4 ครูเตรียมการสอน แผนการสอน โดยสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยข้อพิจารณา 3 ข้อ คือ ข้อ 4.1 มีโครงการสร้างความพร้อมให้ครู ได้แก่ การประชุมทางวิชาการ การศึกษานอกสาร และมีเอกสารนิเทศการศึกษา ข้อ 4.2 มีเตรียมการสอน แผนการสอน ที่สามารถนำไปใช้ได้ และเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน และข้อ 4.3 ครูปฏิบัติการสอนได้ตรงกับเตรียมการสอน/แผนการสอน จากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นมีผู้เสนอให้ตัดข้อ 4.1 และ 4.3 ออก โดยให้เหตุผลว่า ข้อ 4.1 ไม่ตรงกับตัวเกณฑ์และเกณฑ์ที่ใช้ประเมินไม่ชัดเจน ส่วนข้อ 4.3 ปฏิบัติได้ยากเนื่องจากโรงเรียนมีโครงการต่าง ๆ มาก จึงต้องยึดหยุ่นตามความเหมาะสม ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เกณฑ์ข้อ 4.1 ไม่ควรตัดออก เนื่องจากการเตรียมการสอนหรือการจัดทำแผนการสอน เป็นการเตรียมการล่วงหน้าที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นจะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ มีการวางแผน มีการศึกษาข้อมูล และประชุมปรึกษาหารือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังที่สมชาย เทพแสง (2527: 9-12) ได้สรุปไว้ว่า การวางแผนการสอน หมายถึงการเตรียมการสอน

ล่วงหน้าอย่างรอบคอบว่า จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร มีจุดประสงค์อย่างไร และใช้วิธีการประเมินแบบใด เมื่อถึงเวลาจริง ๆ จะได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ และการวางแผนการสอนจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ ประชุมปรึกษาหารือเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรงค์ รัตนวิฑูรย์ (2532ก: 86) ที่พบว่า การเตรียมโครงการจัดทำแผนการสอนควรมีการประชุมปฏิบัติการคณะทำงานให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดทำแผนการสอนตามโครงการ มีการเตรียมเอกสารทางวิชาการ สำหรับค้นคว้า ตลอดจนวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ใช้ในการจัดทำแผนการสอน การที่มีผู้เสนอให้คัดออกน่าจะเป็นเพราะเหตุผล 2 ประการด้วยกัน คือ ประการแรกหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา ได้ร่วมกับศูนย์วิชาการเขต ดำเนินการจัดทำแผนการสอนเพื่อแจกจ่ายให้กับทางโรงเรียนแล้วเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดทำแผนการสอนใหม่ ซึ่งเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแผนการสอนที่โรงเรียนได้รับเป็นเพียงแบบอย่างหรือแนวทางเท่านั้น แต่ละโรงเรียนน่าจะได้นำมาใช้พัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและท้องถิ่นของตนเองมากกว่าที่จะใช้ตามต้นแบบทั้งหมด อีกประการหนึ่งครูยังขาดความเข้าใจในการเขียนแผนการสอน เนื่องจากมีภารกิจมาก จึงไม่มีเวลาที่จะศึกษาและถึงแม้จะพอมีเวลาก็ยังมีปัญหาทางด้านแหล่งวิชาการ สำหรับค้นคว้า เช่น เอกสาร วิทยากรที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ดังที่จรงค์ รัตนวิฑูรย์ (2532ข: 89) ได้ทำการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญในการจัดทำแผนการสอน ได้แก่ คณะทำงานมีภารกิจอื่นมาก ไม่สามารถจัดทำได้เต็มที่ ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและจัดทำไม่เพียงพอ ขาดเอกสาร/แหล่งวิชาการประกอบการค้นคว้า และคณะทำงานไม่เข้าใจรายละเอียดในการจัดทำแผนการสอน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับอุไรวรรณ ภูเจริญ (2534: 97) ซึ่งพบว่า ในด้านการเตรียมการสอนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจระดับน้อย ในเรื่องการเขียนกิจกรรมการสอนในแผนการสอนและองค์ประกอบของการวางแผนการสอน ดังนั้นหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาควรประสานงานกับศูนย์วิชาการเขต จัดฝึกอบรมการเขียนแผนการสอน โดยเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มากที่สุด ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดประโยชน์ทางด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครแล้ว โดยส่วนตัวครูเองก็จะได้รับประโยชน์ในอันที่จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนระดับได้อีกส่วนหนึ่งด้วย

สำหรับเกณฑ์ข้อ 4.3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องกับ เรมอนด์ (1966: 64-67 อ้างถึงในสมชาย เทพแสง, 2527: 10) ซึ่งกล่าวว่า การวางแผนการสอนเป็นสิ่งที่ควรคำนึงในการจัดการศึกษา และไม่เป็นสูตรตายตัว แต่เน้นความรู้ หลักการ การวิเคราะห์

เครื่องมือ วิธีใช้ ซึ่งสามารถยืดหยุ่นได้ตามตามสถานการณ์ต่าง ๆ และยังคงคล้องกับเคมีปี (1971: 262-265 อ้างถึงในสมชาย เทพแสง, 2527: 12) ซึ่งมีความเห็นว่า แผนการสอนเป็นเพียงแนวทาง ไม่ใช่สูตรตายตัว จึงสามารถยืดหยุ่นได้ การที่ผู้ครอบแบบสอบถามเสนอให้ตัดเกณฑ์ข้อนี้ออกน่าจะเป็นเพราะว่าหากมีการประเมินเกรงว่าเกณฑ์ข้อนี้จะไม่ผ่าน ผู้วิจัยเห็นว่าเกณฑ์ข้อนี้มีประโยชน์ ในอันที่จะเป็นเครื่องช่วยกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนและครูสามารถสอนได้ทันตามกำหนดการสอน จึงไม่เหมาะที่จะตัดทิ้งเสียทีเดียว แต่ควรปรับที่เกณฑ์การประเมินให้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์จะเหมาะสมกว่า นอกจากนี้ในการประเมินควรเน้นที่ความตรง(ครบถ้วน)ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแผนการสอนมากกว่าความตรงตามระยะเวลา

ในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานข้อ 5 ซึ่งประกอบด้วยข้อพิจารณา 6 ข้อ คือ ข้อ 5.1 มีโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอน ข้อ 5.2 มีทะเบียนสื่อการเรียนการสอน ข้อ 5.3 มีวัสดุสำหรับผลิตสื่อ ข้อ 5.4 มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 5.5 มีการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และข้อ 5.6 มีหลักฐานการเบิกจ่าย ยืมวัสดุ และสื่อ มีผู้เสนอให้ตัดข้อ 5.1 , 5.4 และ ข้อ 5.5 ออก ด้วยเหตุผลที่ว่าข้อ 5.1 และ ข้อ 5.5 นั้น โรงเรียนมีโครงการต่าง ๆ มาก จึงไม่มีเวลาพอที่จะทำโครงการผลิตสื่อ นอกจากนี้ยังขาดแคลนทางด้านงบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ในการจัดเก็บสื่อ ส่วนข้อ 5.4 เป็นเกณฑ์ที่ตรวจสอบได้ยาก น่าจะนำไปผนวกเข้ากับข้อ 5.6 ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนนี้ สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 อ้างถึงใน อุไรวรรณ ภูเจริญ, 2534: 106) ได้ทำการศึกษาไว้ กล่าวคือ ขาดงบประมาณในการซื้อวัสดุสิ้นเปลืองเพื่อจัดทำสื่อการเรียนการสอน ขาดสถานที่จัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอน ขาดผู้ดูแลควบคุมสื่อการเรียนการสอน และครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของผ่องศรี เงินยีนง (2534: 195-208) ซึ่งพบว่าปัญหาด้านการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน ได้แก่

1) เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ เพราะมีภาระหน้าที่ทั้งในการสอน งานในหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ครูประจำชั้น ครูวิชาการ เจ้าหน้าที่การเงิน เป็นต้น

2) ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนกับบุคลากรในโรงเรียนไม่ตรงกัน และการจัดตารางสอนให้มีเวลาตรงกันไม่สามารถจะทำได้ จึงมีปัญหาด้านการให้บริการ

- 3) งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอกับงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน
- 4) ครูผู้สอนไม่มีเวลาว่างพอที่จะมาร่วมในการผลิตสื่อ เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก และมีภาระหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- 5) ศูนย์สื่อการเรียนการสอนไม่มีสื่อให้เลือกใช้ได้ตามความต้องการ

ถึงแม้ว่าการทำโครงการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน มีปัญหาอยู่หลายประการด้วยกัน แต่ผู้วิจัยเห็นว่า โครงการด้านสื่อการเรียนการสอนนี้โรงเรียนน่าจะเร่งดำเนินการต่อไป เพราะสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดต่อการเรียนการสอน การสอนหากปราศจากสื่อที่ดีก็เปรียบเสมือนการรับประทานอาหารที่ไม่มีกับทำให้ขาดรสชาติ นั่นคือ ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจน้อยลงไป (กิตติมา ปรีดิติก, 2532: 69) ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนจึงมีประโยชน์สำหรับครูที่จะต้องเห็นความสำคัญผู้บริหารซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องหาแนวทางในการจัดสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ได้ผลดี เช่น สนับสนุนส่งเสริมให้ครูผลิตสื่ออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ชิ้น หรือเดือนละ 1 ชิ้น แทนการจัดบอร์ดตามกลุ่มประสบการณ์ซึ่งต้องใช้วัสดุสิ้นเปลืองเป็นจำนวนมากแต่ได้ประโยชน์น้อยกว่า จึงน่าจะนำงบประมาณเหล่านี้มาสนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนการสอนซึ่งจะได้ประโยชน์คุ้มค่า สำนักการศึกษาจะต้องร่วมมือกับศูนย์วิชาการเขตรับผิดชอบเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยเร่งสนับสนุนด้านงบประมาณ กำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมการผลิตสื่อให้กับโรงเรียนเพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถแก้ปัญหาที่ติดขัดให้หมดไป จากนั้นมีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อ และการเก็บรักษาอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้โครงการดำเนินไปอย่างได้ผล

3. เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมวดงานกิจการนักเรียน ยังไม่ครอบคลุมตามขอบข่ายงานการบริหารงานกิจการนักเรียน กล่าวคือ งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ (ประภาพรรณ สุวรรณสุข, 2526: 4) ดังนี้

- 1) งานกิจการนักเรียนก่อนเข้าโรงเรียน ได้แก่ การจัดทำเขตบริการการจัดทำสำมะโนนักเรียน การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน การจัดทำทะเบียนและระเบียบต่าง ๆ การจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง

2) งานบริการนักเรียนระหว่างที่อยู่โรงเรียน ได้แก่ การบริการสุขภาพ การบริการอาหารกลางวัน การบริการเพื่อสงเคราะห์นักเรียน การแก้ปัญหาที่นักเรียนขาดเรียน การบริการแนะแนว

3) งานการจัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมด้านการปกครองการจัดมุมต่าง ๆ

4) งานบริการสำหรับผู้ซึ่งออกจากโรงเรียนแล้ว ได้แก่ การติดตามผลนักเรียน สมาคมศิษย์เก่า

ซึ่งขอขำงานกิจการนักเรียนดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532: 167-192) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1) การจัดทำทะเบียนประวัติ ได้แก่ การจัดทำเขตบริการ การรับนักเรียน การทำทะเบียนนักเรียน

2) การปกครองนักเรียนและวินัยโรงเรียน

3) การจัดบริการต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุด การแนะแนว สุขภาพและการตรวจร่างกาย อาหารกลางวัน ความปลอดภัย

4) การจัดกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ สถานนักเรียน ชุมนุม ทัศนศึกษา การกีฬา ฯลฯ

เมื่อพิจารณาเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมวดงานกิจการนักเรียน จะเห็นได้ว่าเกณฑ์ที่ใช้เป็นงานด้านบริการนักเรียนเกือบทั้งหมด ส่วนงานกิจการนักเรียนในด้านอื่น ๆ ยังไม่บรรจุอยู่ในเกณฑ์ ดังนั้นในหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จึงควรมีการพิจารณาเกณฑ์ในหมวดนี้ ให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังที่มีผู้ตอบแบบสอบถามเสนอให้มีการเพิ่มเติมเกณฑ์ เช่น กิจกรรมห้องพยาบาลหรืออนามัยโรงเรียน ความปลอดภัยในโรงเรียน วินัยนักเรียน โภชนาการและสุขอนามัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอให้มีการปรับเกณฑ์ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ในเรื่องการจัดบริการแนะแนวในเกณฑ์ข้อ 1 มีผู้เสนอให้คัดเกณฑ์ข้อนี้ออกโดยให้เหตุผลว่าโรงเรียนขาดครูแนะแนวและในทางปฏิบัติสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา งานแนะแนวครูประจำชั้นปฏิบัติอยู่แล้ว ปัญหาในการจัดบริการแนะแนวนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของสุรเชษฐจิตตะวิกุล (2525: 134) ซึ่งพบว่า โรงเรียนขาดครูแนะแนว และบุคลากรที่ทำหน้าที่แนะแนวยังขาดประสิทธิภาพเนื่องจากมีงานอื่นมากจึงทำงานได้ไม่เต็มที่ นอกจากนี้ประพิณ จินตวรรณ (2528: 112) ยังพบว่า ครูประจำชั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะคอยช่วยเหลือและประสานงานแนะแนวในโรงเรียน คือ เป็นผู้นำโครงการจากฝ่ายต่าง ๆ ไปปฏิบัติและชักจูงให้นักเรียนมารับบริการแนะแนวของโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การแนะแนวในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นและควรเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้เด็กต้องเผชิญกับปัญหาในหลาย ๆ ด้าน การที่มีครูแนะแนวคอยช่วยเหลือจะช่วยแก้ปัญหาได้ทางหนึ่ง ถึงแม้ครูประจำชั้นจะมีส่วนช่วยเหลืองานแนะแนวได้มากก็ตามแต่ในปัจจุบันแนวทางการจัดการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป ครูส่วนใหญ่รวมทั้งครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น จะทำการสอนเฉพาะรายวิชาเพียงหนึ่งหรือสองรายวิชาเท่านั้น ทำให้ความใกล้ชิดระหว่างครูประจำชั้นกับเด็กมีไม่มากเหมือนแต่ก่อน ดังนั้นในโรงเรียนจึงจำเป็นที่จะต้องจัดบริการแนะแนวขึ้น ดังที่ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523) อ้างถึงในธีรยุทธ เสนิงส์ ณ อยุธยา, 2526: 68) พบว่า บริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา มีความจำเป็น เพราะเด็กประถมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือก่อนระดับอื่น การแนะแนวช่วยสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนและเด็กนักเรียน สภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้เด็กเผชิญกับปัญหาหลายด้าน หากมีฝ่ายแนะแนวช่วยเหลืออีกทางหนึ่งปัญหาต่าง ๆ ของเด็กจะลดลง และช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดีขึ้น นอกจากนี้เด็กในชั้นประถมศึกษาเป็นวัยสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานในการเป็นเด็กวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ต่อไป การแนะแนวจะช่วยพัฒนาให้เด็กเป็นคนที่มีคุณภาพได้ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดให้มีบริการแนะแนวโดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเห็นประโยชน์และความจำเป็นแล้วให้ความสนับสนุน ส่งเสริม เพราะความสำเร็จของกิจการหรือโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญนอกจากนี้สำนักงานการศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดให้มีสถานที่ในการแนะแนวเป็นการเฉพาะ สรรหาบรรจุแต่งตั้งครูแนะแนว ตลอดจนจัดการอบรมวิชาการแนะแนวให้แก่บุคลากรหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้บริหาร เป็นต้น เนื่องจากการแนะแนวต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย ซึ่งการจัดอบรมนี้จะต้องทำเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพราะการอบรม

บริการแนะแนวมิใช่จะแก้ปัญหาคำจัดบริการแนะแนวได้ทั้งหมด ประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญมากเช่นกัน ดังที่วารุณี ธนวานิช(2524: 57 อ้างถึงในประพิน จินตวรรณ, 2528: 117) ได้ทำการวิจัย พบว่า เมื่อผ่านการอบรมวิชาการแนะแนวแล้วผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 6 ปี มีความเชื่อมั่นและมีแนวคิดในการจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ครอบคลุม ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 3 ปี จัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ได้น้อยที่สุด

4. เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมวดงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ประกอบด้วยการบริหารงานสารบรรณ การบริหารงานการเงินและบัญชี และการบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ ซึ่งหากพิจารณาตามขอบข่ายงานธุรการแล้วยังไม่จัดว่ามีความครอบคลุม เพราะงานธุรการนอกจากจะประกอบด้วยงานสารบรรณ งานการเงินและบัญชี และงานพัสดุแล้ว ยังมีงานด้านอื่น ๆ อีก เช่น งานทะเบียนและรายงานต่าง ๆ งานประชาสัมพันธ์ งานเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน เหล่านี้เป็นต้น ดังที่จรัสและคณะ(2526: 206-368) ได้แบ่งงานธุรการออกเป็น 7 ประเภท คือ

1) งานสารบรรณ ได้แก่ งานที่ทำงานเกี่ยวกับหนังสือราชการ เริ่มตั้งแต่คิด ร่าง เขียน แต่ง อ้างกฎหมายระเบียบ พิมพ์ จด จำ ทำสำเนา ส่งรับ บันทึกย่อเรื่อง เสนอ สั่งการ ตอบ จัดเก็บเข้าที่และค้นหา การพิมพ์ ตลอดจนการทำลายหนังสือราชการ

2) งานทะเบียนและรายงาน ประกอบด้วย งานที่เกี่ยวกับนักเรียน ได้แก่ การจัดทำหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียน งานเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ การทำหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครู คนงาน ภารโรง งานที่เกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ การทำหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือการดำเนินงานของโรงเรียน

3) งานที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคลคือมาตรการที่กำหนดคนนั้นสำหรับใช้ปฏิบัติต่อข้าราชการ หรือผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ หรือให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการสำคัญ เพื่อให้เป็นที่เชื่อแน่ว่าต้องเป็นผู้ที่ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศชาติ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสารคือ มาตรการที่กำหนดขึ้น สำหรับปฏิบัติต่อเอกสารลับ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ได้ล่วงรู้ หรือเข้าถึงเอกสารนั้น การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ คือ มาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อพิทักษ์รักษาให้ความปลอดภัยแก่อาคารสถานที่ของส่วนราชการ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์เจ้าหน้าที่และเอกสารในอาคารสถานที่ดังกล่าว ให้พ้นจากการโจรกรรม การจารกรรม และการ

ก่อวินาศกรรม หรือสาเหตุอื่นได้ อันอาจทำให้เสียสมรรถภาพในการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการได้

4) งานประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน และการประชาสัมพันธ์กับภายนอกหน่วยงาน

5) งานงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการรายงานงบประมาณ

6) งานการเงินและบัญชี ประกอบด้วย งานการเงิน ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษา การนำส่งเงิน และการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน งานการบัญชี ได้แก่ งานเกี่ยวกับการบันทึกทางการเงินในบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ งานการพัสดุ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการจัดหาพัสดุ การควบคุม และการจำหน่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจนที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

7) งานพัสดุ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการซื้อ การจ้าง การซ่อมแซมบำรุงรักษา การควบคุมและการดำเนินการอื่น ๆ เกี่ยวกับ วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างทางราชการ

ขอบข่ายงานดังกล่าวสอดคล้องกับกิตติมา ปริศิทธิล(2532: 135-158) ซึ่งได้แบ่งงานธุรการออกเป็น 3 หมวดใหญ่ ๆ คือ งานสารบรรณ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับหนังสือ บัญชี ตั้งแต่การคิด ร่าง เขียน แต่ง พิมพ์ จด จำ ทำสำเนา ส่ง รับ บันทึก ย่อเรื่อง เสนอ สั่ง การ ตอบ เก็บเข้าที่ และค้นหา การยืม ตลอดจนการทำลาย งานการเงิน ประกอบด้วย งานการเงิน ได้แก่ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษา การนำส่งเงิน และการตรวจสอบ งานบัญชี ได้แก่ การจัดทำบัญชีประเภทต่าง ๆ ตามหลักบัญชีส่วนราชการ ทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ งานบริการต่าง ๆ ได้แก่ งานทะเบียน รายงานต่าง ๆ งานพัสดุ ความปลอดภัย และการประชาสัมพันธ์

จึงเห็นได้ว่า เกณฑ์หมวดงานธุรการยังมีรายละเอียด ที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมอีกหลายประการ เพื่อให้เกณฑ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น งานทะเบียน และรายงาน คั้งที่มีผู้เสนอให้เพิ่มเติมลงไป เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจในหมวดธุรการ คือ มีผู้เสนอให้ตัดเกณฑ์ข้อ 3.2 ในส่วนของกรรมการตรวจสอบบัญชีออกไป เนื่องจากคณะกรรมการไม่มีความรู้ทางด้านการเงิน การบัญชี จึงไม่สามารถพัฒนางานส่วนนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของธนศรี กลิ่นมิ่ง(2537: 233) ที่พบว่า ผู้ตรวจสอบภายในไม่ตรวจสอบสม่ำเสมอ สาเหตุเนื่องมาจากผู้ตรวจสอบไม่มีเวลาตรวจสอบ หรือผู้ตรวจสอบไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องการเงิน การบัญชี สำหรับเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การตรวจสอบเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การดำเนินงานมีความน่าเชื่อถือ ขจัดความเคลือบแคลงสงสัยต่างๆ และผู้ปฏิบัติงานมีความสบายใจในการทำงานมากขึ้น จึงไม่ควรตัดส่วนนี้ออกไป แต่ควรแก้ปัญหาโดยการให้ความรู้ เช่น ผู้บริหาร จัดหาเอกสารตำรา เพื่อให้คณะกรรมการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนจัดให้บุคลากรที่มีความรู้ทางการเงิน การบัญชี ได้แนะนำความรู้ต่อคณะกรรมการ และผู้ที่มีความสนใจในโรงเรียน สำหรับสำนักการศึกษา ควรทำการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่เจ้าหน้าที่การเงิน และกรรมการการเงิน เพื่อนำไปปฏิบัติงานได้จริง อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมวดงานบุคลากร ประกอบด้วย การวางแผนงานเกี่ยวกับบุคลากร การจัดบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การบำรุงขวัญและกำลังใจ และการติดตามประเมินผลงาน ซึ่งหากพิจารณาถึงการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนแล้วนับว่าเกณฑ์มีความครอบคลุม ดังที่ปรีชา คัมภีร์ปกรณ(2532: 381-382) ได้กล่าวถึงการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาว่า ควรประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

1) การวางแผนบุคลากร เป็นการวางแผนเพื่อ แสดงความต้องการบุคลากรมาปฏิบัติงานในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังนี้ คือ บุคลากรที่มีอยู่ในโรงเรียน ปริมาณงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ และบุคลากรที่ต้องการ

2) การเตรียมบุคลากร ได้แก่ การพิจารณาจัดคนเข้าทำงาน การปฐมนิเทศบุคลากร

3) การพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ การอบรม ศึกษาดูงาน ของบุคลากร รวมถึง การให้สวัสดิการ การสร้างขวัญ กำลังใจ และการประเมินผลงานของบุคลากรภายในโรงเรียน

จะเห็นได้ว่าขอบข่ายการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา จะแคบกว่าการบริหารงานบุคลากรโดยทั่วไป ทั้งนี้เป็นเพราะงานบางอย่างอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของโรงเรียน เช่น การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง เนื่องจากมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว

สำหรับในรายละเอียดที่ผู้เสนอให้มีการปรับปรุงเกณฑ์ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ เกณฑ์ข้อ 1 แผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ว่าอย่างน้อยควรมีโครงการหรือ กิจกรรมใดบ้าง เพื่อให้การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานเดียวกัน และเกณฑ์ข้อ 8 จัดให้มีการนิเทศงาน บุคลากรในโรงเรียนทุกด้าน ว่าควรแจกแจงในรายละเอียด ซึ่งหากมีการนิเทศงานครบทุกด้านใน หมวดนี้แล้ว การประเมินงานนิเทศในหมวดอื่น ก็ควรตัดออกไป เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ยังไม่มีความชัดเจนในการปฏิบัติ ดังที่ขุทิน วรพุทธานนท์(2532: 231) ได้ทำการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาครู - อาจารย์ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดบทบาทไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากครู - อาจารย์ ที่รับผิดชอบ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าสำนักงานศึกษา จะต้องกำหนดแผนงานพัฒนา บุคลากรประจำปีไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นการนำร่องให้โรงเรียนได้มีแนวทางในการกำหนดแผน งาน/โครงการของโรงเรียน

6. เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมวดงานอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม มีความครอบคลุมในเรื่อง การวางแผนการใช้อาคารสถานที่ และการ ควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ซึ่งนับว่าเป็นความเหมาะสมกับการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา หมวดงาน อาคารสถานที่ ซึ่งแบ่งออกเป็น ที่ตั้งและบริเวณ อาคารเรียน และอาคารประกอบ ห้องเรียนและ ห้องพิเศษ (ชลิต พุทธิรักษา, 2526: 138)

7. เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมวดงานความ สัมพันธ์กับชุมชน มีประเด็นที่น่าจะนำมาอภิปราย คือ มีผู้เสนอให้ตัดเกณฑ์ข้อ 2.1.2 กรรมการ มูลนิธิ ข้อ 2.1.3 สมาคมผู้ปกครองและครู และข้อ 2.1.4 สมาคมหรือชมรมศิษย์เก่า ออก โดย ให้เหตุผลว่า สภาพชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการตั้งมูลนิธิ หรือ สมาคมผู้ปกครองและครู นั้น สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจัดทำได้ยาก เนื่องจาก ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ปกครองและชุมชนมีฐานะค่อนข้างยากจน ส่วนผู้ที่มีฐานะก็มัก ส่งลูกหลานไปโรงเรียนใหญ่ ๆ หรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จึงทำให้การจัดตั้งมูลนิธิ หรือสมาคมผู้

ปกครองและครู ทำไม่ได้เพราะขาดกำลังทรัพย์และบุคลากร สำหรับการจัดตั้งสมาคมหรือชมรมศิษย์เก่า นั้น ก็ทำได้ยากเช่นกัน เนื่องจากศิษย์เก่าเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ก็มักจะไปศึกษาต่อหรือทำงานยังต่างถิ่น จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับโรงเรียนขาดช่วงไป อีกประการหนึ่ง ศิษย์เก่ามักจะผูกพันกับสถาบันที่ตนเองจบเป็นสถาบันสุดท้ายมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีผู้เสนอให้ตัดเกณฑ์ดังกล่าวออก เพราะเกรงว่า เมื่อมีการประเมินเกณฑ์เหล่านี้มักจะไม่ผ่านการประเมิน ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่จะไม่ค่อยมีปัญหาในข้อนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าอาจจะปรับเกณฑ์การประเมินข้อนี้ โดยประเมินรวมเป็นข้อเดียว คือ ข้อ 2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น กรรมการการศึกษา กรรมการมูลนิธิ สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมหรือชมรมศิษย์เก่า หรือคณะกรรมการที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับกรุงเทพมหานคร ในการนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้
  - 1) ควรจัดตั้งหน่วยงานในสำนักงานการศึกษา เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการประเมินมาตรฐานโรงเรียนโดยตรง
  - 2) ควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับ การประเมินมาตรฐานโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน โดยเฉพาะแนวปฏิบัติและวิธีการประเมิน
  - 3) ควรนำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมาเป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการสรรหาบุคลากร เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ตามความต้องการของโรงเรียน
  - 4) การประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ควรมุ่งค้นหาจุดบกพร่องเพื่อให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานโรงเรียนให้ทัดเทียมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงเรียนที่เหมาะสม มีความเป็นรูปธรรม และวัดได้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 2) ควรมีการศึกษาว่า โรงเรียนที่ผ่านการประเมินมาตรฐานโรงเรียน หรือจัดว่าเป็นโรงเรียนที่ได้มาตรฐานของกรุงเทพมหานครนั้น นักเรียนแต่ละระดับมีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร
- 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
- 4) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ การนำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนไปใช้ในการบริหารงาน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
- 5) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร